

pohledávku. Vzorec jest pak tento $i = p - \frac{p}{(1 + \frac{u}{100})}$. Tak zv. metoda

Hoffmannova spočívá na téže zásadě, nepřihlíží však k úrokům z úroků, nýbrž toliko k úrokům. Vzorec jest tento: $i = \frac{ptu}{ut + 100}$. Obyčejně užívá se této poslední metody, ku př. jedná-li se o to, co má nahraditi věřitel dlužníkovi, který omylem předčasně svůj závazek splnil (§ 1431 o. o. z.).

Intervence ve sporu.

I. Pojem.

Intervence jest samostatné účastenství osoby třetí, jež není ani žalobcem ani žalovaným, ve sporu.

II. Případy.

Rakouské zákonodárství nezná všeobecného práva intervenčního. Věta často pronášená, že kdo má právní zájem na výsledku cizího sporu právního, může se v témž účastniti — postrádá zákonného základu.

Naše zákony stanovily toliko pro určité případy právo intervence.

1. Správa čili evikce. V tom směru obsahuje jedině ustanovení § 931 (s § 922) o. o. z. Podmínkou práva intervenčního tu jest oznámení sporu.

Oprávněn k intervenci jest auktor, proti němuž rozsudek ve sporu evikčním vyneseny, bylo-li oznámení sporu vykonáno, působí. Analogicky pak vztaženo toto právo intervenční na celou řadu případů povinnosti postižní; k intervenci jest tu oprávněn eventuelní postižník (§ 317 s. ř.; 418 záp. hal. s. ř.). V praxi ve všech těchto případech setkáváme se se zastoupením. Sem náleží též případ intervence § 15 zák. ze dne 12. července 1872, č. 112 ř. z., dle něhož soudcovský úředník v syndikátním sporu může intervenovati na straně žalovaného státu.

2. Intervencí jest dále vstoupení obhájce manželského svazku v roepři o rozloučení manželství (§ 115 o. o. z.). Defensor matrimonii jest zástupcem intervenujícího státu a vstupuje jako takový po bok žalovaného manžela. On jest povolán hájiti zájem státu na trvání a integritě manželství, v čemž spočívá důvod tohoto intervenčního práva.

3. Další případ intervence stanoví § 229 cis. pat. ze dne 9. srpna 1854, č. 208 ř. z.; opatrovník fideikomisu má totiž společně s ostatními čekanci míti účast ve všech sporech, jež se týkají kmenového jmění fideikomisního; neboť v procesu fideikomisním působí rozsudek i proti budoucím generacím.

Případy intervence pod č. 2. a 3. vytčené nebyly nikdy jako takové uznány ani označovány.

4. Čl. 194 obch. z. ustanovuje o kommanditní společnosti na akcie: »Dohledací rada jest zmocněna vésti proti společníkům osobně zavázaným rozepře, na kterých se valná hromada usnese. Každý kommanditista jest oprávněn jako intervenient na vlastní útraty v proces vstoupiti« — a čl. 195: »Jestliže všichni kommanditisté ve společném zájmu chtějí vystoupiti proti společníkům osobně zavázaným, nebo mají-li vésti spor proti členům dohledací rady, zastupují je zmocněnci na valné hromadě zvolení. Každý kommanditista jest oprávněn jako intervenient na vlastní útraty do sporu vstoupiti.«

5. Čl. 226 obch. z. rozšířil předpisy čl. 194 a 195 obch. z. též na případy, kde se jedná o vedení sporů proti členům představenstva nebo dohledací rady společností akciových.

6. § 25 zák. o společenstvech výdělkových a hospodářských ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z. obsahuje předpis podobný ustanovením čl. 194, 195 a 226 obch. z.: »Dohledací rada jest zmocněna vésti proti členům představenstva spory, na nichž se valná hromada usnese. Ve sporu proti členům dohledací rady zastupuje společenstvo zmocněnec na valné hromadě zvolený. Každý společník jest oprávněn jako intervenient do sporu na své útraty vstoupiti.«

7. § 9 zák. o společném zastoupení práv držitelů dílčích dlužních úpisů majiteli svědčících nebo rubopisem převoditelných ze dne 24. dubna 1874 č. 49 ř. ustanovuje: »V záležitostech týkajících se společných práv majitelů partialních dlužních úpisů nemohou jednotliví majitelové svá práva samostatně ku platnosti přivésti. Jest jim však volno, vstoupiti na svoje útraty jako intervenienti do sporu, jež vede společný kurator.«

8. Totéž platí o majitelích zástavních listů podle § 3 zák. ze dne 24. dubna 1874, č. 48 ř. z.

Také v případech vytčených pod č. 4—8 jest intervence účastenstvím osoby třetí, poněvadž spornou stranou jest dotyčná veškerost, rozsudek zní přímo v její prospěch nebo neprospěch a teprve prostředně týká se více nebo méně jednotlivého kommanditisty, akcionáře, společníka, držitele dílčích dlužních úpisů nebo zástavních listů.

III. Pravidla, jimiž intervence se řídí a jednotlivé podrobnosti dlužno čerpati jednak ze zásad o intervenci platících, jednak z civilního práva procesního. Pravidel §§ 58—61 s. ř., 49—51 záp. hal. s. ř. při intervenci užití nelze. Pro státní intervenci ve sporech manželských se ustálily některé zvláštní normy. Intervence přichází k místu a počíná soudním prohlášením osoby, že v určitém procesu se jako intervenient zúčastní, při čemž ovšem musí prokázati a osvědčiti intervenční zájem. V intervenčním prohlášení tudíž dlužno udati strany, dále předmět sporu, udati a prokázati zájem na výsledku sporu, což ovšem jest omezeno na určité případy, a konečně projevití úmysl zúčastniti se rozepře. Prohlášení intervenční jest učiniti soudci; k němu pojí se žádost, aby soudce intervenci připustil. Jelikož však směřuje proti oběma stranám, má v písemném řízení se státi podáním žádosti ve trojím stejnopise, ve protokolárním řízení rovněž písemně nebo též protokolárním prohlášením při stání ustanoveném ku projednávání sporné věci, v řízení bagatelním pak ústním prohlášením před soudcem bagatelním. Žádost dotyčná má se podati u soudu procesního, kterýž buď ji a limine odmítne aneb doručí oběma sporným stranám a výměrem ustanoví o ní stání; proti výměru tomu připouští se stížnost. Obě strany mohou petitu této žádosti se podrobiti nebo jemu odporovati, avšak strana, jež intervenientu spor oznámila, proti intervenci již brániti se nemůže.

Vyskytne-li se při stání odpor proti intervenci, nastane spor incidenční, kterýž však hlavní proces nestaví, a proto dlužno toho, jenž o intervenci se uchází, k účastenství ve sporu prozatím připustiti. O mezisporu tomto pak rozhodne se výměrem, jenž bude zníti odmítavě, nedostává-li se podmínek práva intervenčního, tedy, byl-li tvrzen zájem, jenž dle platného práva k intervenci neopravňuje, nebo nebyla-li dotyčná fakta prokázána nebo není-li tu základu právního totiž reflexního účinkování rozsudku; proti výměru se stížnost připouští, vyjímajíc případ připuštění intervence v řízení bagatelním.

Žádost za povolení intervence lze podati teprve, když spor byl zahájen nebo současně s jeho zahájením; může však býti podána též během procesu a v každém stadiu jeho. Intervenient přejímá proces v tom stavu, v jakém se tento nalezá v době početí intervence. Práva intervenientova jsou též jako práva společníka při materiálním společenství v rozepři, ovšem s tím rozdílem, že intervenient není stranou; rovněž formy obou jsou tytéž. V písemném řízení musí intervenient podati svoje samostatná prohlášení v doplňovacích spisech sporných, pokud nebyla pojata ve sporné spisy strany samé. Byly-li připuštěny společné spisy sporné, musí se též intervenient při zřízení jich zúčastniti a je spolupodepsati. V ústním řízení a ve sporech stručných mají se prohlášení intervenční pojata v protokol podobně jako prohlášení stran. Lhůty pro stranu ustanovené platí též pro intervenienta; jedná-li on v ustanovené lhůtě, napraví tím omeškání strany. Též může intervenient sám pro sebe podati žádost za udělení lhůty a tím způsobiti prodloužení lhůty, jež také pro stranu platiti má. Stání ku projednávání věci ustanovené platí též pro činnost intervenční; intervenient může z důvodů jeho se týkajících způsobiti odročení jeho. In formali platí pro intervenienta totéž, co pro stranu; tedy ku př. v určitých případech nucené zastoupení advokátem. Vůbec plynou nejdůležitější pravidla o procesné činnosti intervenientově ze zásady, že intervenient nejsa stranou účastní se ve vedení sporu.

Co se týká útrat, má intervenient vítěznému odpůrci nahraditi výlohy, jež sám způsobil; tuto povinnost náhradní dlužno v rozsudku vysloviti. Rovněž má odpůrce ve sporu podlejší nahraditi intervenientovi náklady účelně podniknuté, což rovněž má býti v rozsudku vysloveno. Rozumí se ovšem, že nemusí intervenient hraditi výlohy, jež má nahraditi strana, a naopak; neboť každý vede proces sám pro sebe. Jestliže strana se vedení procesu nesúčastnila, nýbrž proces vedl toliko intervenient sám, nese on též v případě podlehnutí veškeré útraty. Nelze-li účastenství strany a intervenienta ve vedení procesu vymeziti, hradí útraty každý z polovice.

Sporna jest otázka, zda-li intervenientovi též přísluší právo samostatně vésti na základě rozsudku exekuci. Nezbyvá nic jiného, než in concreto ponechati rozhodnutí volnému uvážení soudcovu; intervenientova žádost za exekuci by musela býti dostatečně odůvodněna. Rovněž nesnadno jest rozhodnouti otázku přísahy. Aspoň částečného rozřešení dotyčných otázek dle platného práva lze docíliti, pošine-li se v popředí průvodní funkce přísahy. Dle toho by platily tyto zásady: Intervenient může ukládati procesnému odpůrci přísahu o tvrzeních svých a výpovědích strany; při tom jest lhostejno, zda vede spor sám či společně se stranou. Odpůrce může jemu přísahy o jeho tvrzeních vrátiti — a pak ji může tento složiti jako přísahu vědění. Deferuje-li odpůrce intervenční straně přísahu, může ji intervenient vrátiti, jestliže však strana ji přijme, má přijetí jakožto věci příznivější přednost. Deferuje-li odpůrce přísahu intervenientovi — odpůrci jest volno deferovati ji tomu či onomu —, může ji tento s doložkou dle svého »vědění a upamatování« vykonati. Nejvíce obtíží však působí otázka, zda-li intervenient může přijmouti a sám vykonati přísahu straně uloženou nebo vrácenou? K otázce této dlužno přisvědčiti s tím omezením, že přísahy straně uložené může intervenient složiti, avšak bez doložky vědění a upamatování. Rovněž může však intervenční strana přísahy intervenientovi deferované vykonati jako přísahy vědění. Intervenient může

tudíž vůbec vykonati jen přísahy vědění (*iuramenta scientiae*), leč že by odpůrce přísahu výslovně jemu deferoval. Z pravidla má intervenient vždy přísahu, již má složiti, nastoupiti, nikoli však strana s jmenováním toho, jenž přísahu vykoná. Doplňovací přísahu může intervenient s účinkem složiti, jelikož ona jest toliko průvodním prostředkem soudce přesvědčujícím a vykonává se bez doložky. Přísahu oceňovací intervenient vykonati nemůže, jelikož straně samé přísluší, vlastní interesse přísežně oceniti resp. obnos pohledávky odpřisáhnouti. Sporna jest konečně otázka, zda intervenient může zároveň býti svědkem. Důvody lze uvéstí pro i proti, avšak s praktického stanoviska dlužno se asi rozhodnouti pro nepřipustnost spojení obou těchto funkcí, jelikož by z něho vzešly četné konflikty.

IV. Nový soudní řád.

Dle tohoto má platiti všeobecné právo intervenční. § 17 praví: »Kdo má právní zájem v tom, aby ve sporu jedna ze stran zvítězila, může v této právní rozepři k ní se připojiti«. Dodatek, že k takovému přidružení se jsou dále oprávněni všichni, jimž zákonné předpisy právo k intervenci udělují, (§ 17, 2 odst.) vztahuje se na případy intervence shora odst. I. č. 4—8 uvedené. Intervenient nemá ve sporu samostatného postavení. Jeho procesné úkony jsou pro hlavní stranu právně účinný jen potud, pokud neodporují jejím vlastním úkonům procesným (§ 19). — Jenom když rozsudek v tomto procesu dle povahy právního poměru nebo podle zákonného předpisu má právní účinky i na právní poměr mezi intervenientem a odpůrcem hlavní strany, přísluší intervenientovi postavení spolčníka ve sporu (§ 20).

V ohledu formálním dlužno poznamenati, že intervence se připouští v každém stadiu rozepře až do jejího právoplatného rozhodnutí. Každá strana může dát návrh na odmítnutí intervenienta; o tomto návrhu bude pak po ústním jednání mezi navrhovatelem a intervenientem rozhodnuto nálezem. Nový soudní řád však nepřijal ustanovení, že litis denunciant již se nemůže proti intervenci brániti. Spor incidenční vzešlý popřením práva intervenčního hlavní řízení nestaví. Intervenient se prozatímně ku hlavnímu procesu připustí a smí procesní úkony předsebráti. Rozhodnutí, jímž se intervence prohlašuje za přípustnou, nemůže zvláštním právním prostředkem býti vzato v odpor (§ 18). Intervenient jest oprávněn podporovati stranu, na jejímž vítězství má právní zájem (hlavní strany), k platnosti přiváděti prostředky útočné a obranné, důkazy nabízetí a jiné podobné procesné úkony předsebráti — s omezením § 19. Svůli-li obě sporné strany, může intervenient také na místě toho, k němuž se přidružil, ve spor jako strana vstoupiti (§ 19). Předpis tento není zcela vhodný, jelikož intervenientu nemůže býti zabráněno, aby, nečiní-li ničeho hlavní strana sama, spor sám vedl, při čemž strana stranou zůstává a poněvadž toto právo intervenientovo nesmí se činiti odvislým od svolení odpůrcova. Samo sebou se rozumí, že intervenient musí převzítí spor ve stavu, v jakém se tento nalezá v době jeho přistoupení (§ 19, 1 věta).

Přese všecken protest vědy přijal nový zákon výraz »hlavní intervence«, jehož návrh neznal. § 16 ustanovuje totiž: »Kdo vystoupí s výhradními nebo částečnými nároky na věc nebo právo, o něž se vede spor mezi jinými osobami, může až do právoplatného rozhodnutí této právní rozepře obě strany společně žalovati (hlavní intervence)«. O nějakém vlivu na původní proces se tu ničeho nestanoví.